

NORGES HØYESTERETT

Den 3. mars 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Arntzen og Østensen Berglund i

HR-2025-431-U, (sak nr. 25-008502STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Øzkan Alkan)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

DOM OG BESLUTNING :

- (1) Saken gjelder anke over dom om forsikringsbedrageri.
- (2) A, født 00.00.1996, ble 8. august 2023 tiltalt for to overtredelser av straffeloven § 266 om hensynsløs adferd og én overtredelse av straffeloven § 375 annet ledd om forsikringsbedrageri. Grunnlaget for tiltalens post II om forsikringsbedrageri er:

«Onsdag 6. juli 2022 i ---veien 0 i X eller annet sted, sendte han en skademelding til Gjensidige forsikring hvor han uriktig oppga at han var blitt frastjålet to el-sykler, Strike eRide 90 CX og Mavaro Neo 1, til en samlet verdi på kr. 116 539. I etterfølgende kontakt med forsikringsselskapet fremla han en fiktiv ordrebekreftelse for kjøp av de nevnte sykler og forledet således Gjensidige til å utbetale kr. 100 000 i forsikringssum.»

- (3) Ved tilleggstiltale 5. desember 2023 ble A tiltalt for overtredelse av straffeloven § 181 om ordensforstyrrelse.

- (4) Romerike og Glåmdal tingrett avsa 6. juni 2024 dom med slik domsslutning:

- «1. A, født 00.00.1996, frifinnes for tiltalens post II.
2. A, født 00.00.1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 266 og straffeloven § 181 første ledd til å betale en bot på kr. 14.000, subsidiært fengsel i 14 dager.
3. A, født 00.00.1996, frifinnes for krav om erstatning fra Gjensidige.
4. Sakskostnader idømmes ikke.»

- (5) A anket domfellelsene. Påtalemyndigheten anket frifinnelsen. Ved Eidsivating lagmannsretts beslutning 16. august 2024 ble påtalemyndighetens anke henvist til ankeforhandling og As anke nektet fremmet.
- (6) Eidsivating lagmannsrett avsa 4. desember 2024 dom med slik domsslutning:
- «1. A, født 00.00.1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 375 annet ledd bokstav c, sammenholdt med de forhold han er dømt ved Romerike og Glåmdal tingretts dom 6. juni 2024, og sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a og b, til fengsel i 100 – hundre – dager.
- Straffen er en fellesstraff med den betingede delen av Nedre Romerike tingretts dom av 5. februar 2021, jf. straffeloven § 39 tredje ledd.
2. I medhold av straffeloven § 67 inndras 100 000 – hundretusen – kroner, som med hjemmel i straffeloven § 75 andre ledd tilfaller Gjensidige Forsikring ASA.»
- (7) A har anket til Høyesterett. Det er anket over straffutmålingen og saksbehandlingen. Det er anført at lagmannsretten har tolket straffeloven § 34 feil, og idømt fellesstraff selv om det ikke var grunnlag for det. Straffen er uavhengig av dette uansett for streng. A fikk heller ikke tilstrekkelig tid til å forberede et forsvar mot inndragningskravet. I tillegg har A selv anført at lagmannsretten la feil bevisregler til grunn, og foretok en feilaktig bevisvurdering. En dommer var inhabil, dommerne var rasister, og A fikk ikke tilstrekkelig mulighet til å forklare seg. Forsvarer har lagt ned slik påstand:
- «1. Anken henvises
2. Subsidiært: Lagmannsrettens dom oppheves.»
- (8) *Påtalemyndigheten* er enig i at det foreligger feil ved lagmannsrettens anvendelse av straffeloven § 34 og at denne delen av dommen bør oppheves. For øvrig bør anken ikke henvises.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* viser til at A ble frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten for det forholdet anken gjelder. Han har derfor ankerett til Høyesterett. Dette innebærer at anken bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at den ikke kan føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Beslutningen om å nekte anken fremmet skal i så fall begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (10) Straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a gir ankeutvalget kompetanse til å avgjøre anke over lagmannsrettens dom når det finner det klart at dommen «helt eller delvis bør oppheves». Det er på det rene at ankeutvalget også i andre tilfeller kan avsi ny dom uten å oppheve dommen i sin helhet når det finner det forsvarlig, jf. HR-2021-1348-U avsnitt 13.
- (11) A og påtalemyndigheten er enige om at lagmannsretten har anvendt straffeloven § 34 uriktig.
- (12) Feilen knytter seg til beregningen av prøvetiden etter straffeloven § 39 tredje ledd. Der heter det at dersom den domfelte har begått en straffbar handling i prøvetiden for en tidligere idømt straff og tiltale blir reist innen 6 måneder etter utløpet av prøvetiden, kan det avsies en samlet

dom for begge forholdene. Etter straffeloven § 34 løper fristen fra «endelig dom er avsagt» – altså fra datoen for den rettskraftige dom. Lagmannsretten har i saken her utmålt en fellesstraff med den betingede delen av Nedre Romerike tingretts dom av 5. februar 2021, og gitt et tillegg i straffen på 30 dager, jf. straffeloven § 39 tredje ledd. Ettersom prøvetiden var satt til 2 år, måtte tiltale ha vært reist innen 5. august 2023. Tiltalen ble imidlertid tatt ut 8. august 2023. Utvalget er etter dette enig i at det i saken her ikke er grunnlag for fellesstraff og tillegg i straffen på 30 dager. Dette kan rettes opp ved at ankeutvalget avsier ny dom der straffutmålingen er korrigert for feilen, jf. HR-2021-1348-U avsnitt 13.

- (13) Det er i anken gjort gjeldende at lagmannsrettens utgangspunkt for straffutmålingen på straff av fengsel i 90 dager er for strengt.
- (14) Utvalget bemerker at etter HR-2018-1050-U avsnitt 28 med videre henvisninger får straffeprosessloven § 344 anvendelse ved vurderingen av om anken kan nektes fremmet. Vurderingstemaet er dermed om det er et åpenbart misforhold mellom den straffen lagmannsretten har utmålt før det feilaktige tillegget, og de straffbare handlingene.
- (15) Ved straffutmåling for forsikringsbedrageri skal det som utgangspunkt reageres med ubetinget fengsel, jf. Rt-2010-447 avsnitt 13 med videre henvisninger.
- (16) I HR-2018-1281-A ble straff for et forsikringsbedrageri på 58 000 kroner (omtrent 71 000 kroner i dag) og dokumentforfalskning satt til fengsel i 21 dager, hensyntatt tilståelsen som fikk en viss, men avgrenset betydning. I HR-2002-1419-A ble den tiltalte dømt til ubetinget fengsel i 60 dager for forsikringsbedrageri på 160 000 kroner (omtrent 270 000 kroner i dag).
- (17) Lagmannsretten har for sin straffutmåling tatt utgangspunkt i en straff av fengsel i 50 dager. Den har i skjerpende retning vektlagt at bedrageriet er gjort ved bruk av flere manipulerede dokumenter. For å oppdage at dokumentene ikke var reelle måtte forsikringsselskapet blant annet ha kontrollert disse opp mot den som ble angitt som utsteder av dokumentene.
- (18) I straffskjerpende retning kommer dessuten tingrettens domfellelse for overtredelse av straffeloven § 266 om hensynsløs adferd, jf. straffeloven § 79 bokstav a. Videre ble A så sent som 5. februar 2021 dømt til fengsel i 11 måneder for blant annet 99 bedragerier og to tilfeller av hensynsløs atferd, slik at straffeloven § 79 bokstav b kommer til anvendelse.
- (19) I formildende retning kommer at det har vært nærmere 6 måneders ren liggetid og at saksbehandlingstiden samlet sett har vært lang.
- (20) Korrigert for det feilaktige tillegget har lagmannsretten utmålt en straff av fengsel i 70 dager. Ankeutvalget kan ikke se at straffen med dette er blitt åpenbart for streng, jf. straffeprosessloven § 344.
- (21) A har også anført at lagmannsretten begikk en saksbehandlingsfeil ved at han ble dømt til å tåle inndragning uten at han fikk tilstrekkelig tid til å forberede sitt forsvar.
- (22) Lagmannsretten kan behandle et inndragningskrav som førsteinstans, jf. HR-2024-2161-A avsnitt 87-96. Retten kan også idømme inndragning uten at det er lagt ned påstand om det, jf. straffeprosessloven § 38 andre og tredje ledd og Ot.prp. nr. 8 (1998-1999) punkt 22.5.

- (23) Med utgangspunkt i straffeloven § 67 om at utbytte av en straffbar handling skal inndras, fikk A etter ankeutvalgets oppfatning tilstrekkelig forberedelsestid når han ble varslet i innledningsforedraget om at inndragning ville bli krevd. Han fikk da lunsjpausen til å forberede sitt forsvar mot et krav som hadde nær sammenheng med skyldspørsmålet. Det foreligger derfor ingen feil.
- (24) As øvrige innsigelser om blant annet inhabile og korrupte dommere er ikke nærmere underbygget eller fulgt opp av forsvarer. Disse har ingen utsikt til å føre frem.
- (25) Ankeutvalget finner det etter dette enstemmig klart at anken over straffutmålingen for øvrig og over inndragningskravet ikke kan føre frem.
- (26) For øvrig reiser hverken anken over straffutmålingen eller inndragningskravet spørsmål av betydning for andre saker, og er heller ikke av andre grunner særlig viktig å få prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første punktum.
- (27) Ankeutvalget avsier etter dette ny dom om straffutmålingen. For øvrig tillates ikke anken fremmet.

DOMSSLUTNING

Lagmannsrettens domsslutning punkt 1 endres og skal lyde:

«A, født 00.00.1996, dømmes for overtredelse av straffeloven § 375 annet ledd bokstav c, sammenholdt med de forhold han er dømt for ved Romerike og Glåmdal tingretts dom 6. juni 2024, og sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a og b, til fengsel i 70 – sytti – dager.»

SLUTNING I BESLUTNING

Anken for øvrig tillates ikke fremmet.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)